מהו דתימא ¹נטמאה ²נטמאה שני פעמים אחד לבעל ואחד לבועל היכא דקא מיתסרא בהא זנות אבל הא הואיל ואסורה וקיימא אימא לא קא משמע לן: חוץ מן הקטן [וכו']: ³איש אמר רחמנא ולא קטן ושאינו איש למעוטי מאי אילימא למעוטי שחוף והאמר שמואל שחוף מקנין על ידו ופוסל בתרומה מקנין על ידו פשיטא מהו דתימא ³ושכב איש אותה שכבת זרע אמר רחמנא והא לאו בר הכי הוא קמ"ל ופוסל בתרומה פשיטא מהו דתימא ⁴לא יחלל זרעו אמר רחמנא דאית ליה זרע ליחלל דלית ליה זרע לא ליחלל קמ"ל ואלא למעוטי עובד כוכבים והאמר רב המנונא עובד כוכבים מקנין על ידו ופוסל בתרומה מקנין על ידו פשיטא מהו דתימא נטמאה נטמאה שתי פעמים אחד לבעל ואחד לבועל היכא דקמיתסרא בהא זנות אבל הא הואיל ואסורה וקיימא אימא לא קמשמע לן ופוסל בתרומה פשיטא מהו דתימא ⁵ובת כהן כי תהיה לאיש זר אמר רחמנא דבר הויה אין דלאו בר הויה לא קמשמע לן דפסיל מדרבי יוחנן דאמר רבי יוחנן משום רבי ישמעאל מנין לעובד כוכבים ועבד שבאו על הכהנת ועל הלוייה ועל בת ישראל שפסלוה שנאמר ⁶ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה מי שיש לו אלמנות וגירושין בה יצאו עובד כוכבים ועבד שאין לו אלמנות וגירושין בה ואלא למעוטי מאי א"ר פפא למעוטי בהמה דאין זנות בבהמה אמר ליה רבא מפרזקיא לרב אשי מנא הא מילתא דאמור רבנן אין זנות בבהמה דכתיב ⁷לא תביא אתנן זונה ומחיר כלב וגו' ותניא אתנן כלב ומחיר זונה מותרין שנאמר גם שניהם שנים ולא ארבעה ואלא שכבת זרע ל"ל מיבעי ליה לכדתניא ש"ז פרט לדבר אחר מאי דבר אחר אמר רב ששת פרט לשקינא לה שלא כדרכה אמר ליה רבא שלא כדרכה ⁸משכבי אשה כתיב אלא אמר רבא פרט לשקינא לה דרך אברים א"ל אביי פריצותא בעלמא היא ופריצותא מי אסר רחמנא אלא אמר אביי פרט לשקינא לה בנשיקה הניחא למ"ד העראה זו הכנסת עטרה אבל נשיקה ולא כלום היא היינו דאתי קרא למעוטי נשיקה אלא למאן דאמר העראה זו נשיקה מאי איכא למימר לעולם לשקינא לה דרך אברים ומהו דתימא בקפידא דבעל תליא רחמנא ובעל הא קא קפיד קמשמע לן אמר שמואל ישא אדם

דומה

אבל הא הואיל ואסורה וקיימא אימא לא קא משמע לן. תימה הא שמעינן לה מאלמנה לכהן גדול דאסירה וקיימא לבעל ואפי' הכי איצטריך קרא דכי תשטה אשתו למעוטי הא לאו הכי הוה סוטה וכן על מה שאמר איש אמר רחמנא ולא קטן נראה דלוקא משתיה ממעט לה קרא אבל נאסרה על ידי בן תשע שנים ויום אחד אע"פ שאינו איש שהרי ביאתו פוסלת בתרומה כדאיתא בפרק אלמנה (יבמות דף סח.) ונסקלת הערוה על ידו כדאיתא בפ' ד' מיתות (סנהדרין דף נה:) ומקומו בפרק יוצא דופן (נדה דף מה.) דומיא דכל עריות מקנא על ידן דלא איצטריך לאשמועינן אלא דשותות אבל דנאסרו פשיטא וכי משום דעריות נינהו גריעי: **שחוף.** פירש רבינו חננאל שאינו בועל כדרכו ואינו מוריע דתניא איזהו מרוח אשך זה הקליטים שנכנס רוח באשכיו דברי ר"ע רבי ישמעאל אומר זה השחוף תימה אמאי נקט שמואל שחוף ולא נקט סריס ושמא שחוף הוי רבותא טפי: **אבל הא הואיל ואסירא וקיימא.** תימה מאי קמ"ל רב הונא והא מתני' היא ע"י כל עריות מקנין וי"ל דהכי פירושו מי שנאסר בכל בת ישראל ע"י בעילת זנות אפילו אינה קרובתו יצא עובד כוכבים דבלאו הכי כל בת ישראל מתסרא וקיימא לגביה: **יצא** עובד כוכבים שאין לו אלמנות וגירושין בה. פירש רש"י דנפקא לן מדכתיב אשר ינאף את אשת רעהו פרט לאשת אחרים תימה והא נפקא לן בקידושין בפרק האומר) מלא תתחתן בם וכמדומה דלא אתי קרא פרט לאשת אחרים אלא למעוטי ישראל הבא על העובדת כוכבים אשת עובד כוכבים וקמ"ל אע"ג דבעולת בעל יש להן ישראל בעובדת כוכבים פטור: **למעוטי** בהמה. תימה דהכא משמע דבזנות תליא מילתא אם כן רבא דאמר בפ' הבא על יבמתו (יבמות דף נט.) דיש זנות לבהמה מתני' למעוטי מאי וכי אית לן למימר דל"ל דשמואל או דרב הונא: **מנא הא מילתא דאמרי רבנן אין זנות לבהמה.** ה"ג בפ' כל האסורין (תמורה ל:) מנא הא מילתא דאין זנות לבהמה אמר ליה לא נישתמיט קרא וליכתוב אתנן זונה וכלב א"נ הכי אתנן כלב וכו': **אלא** למאן דאמר העראה זו נשיקה מאי איכא למימר. והיינו שמואל בפ' הבא על יבמתו (יבמות דף נה:) והכא אליביה דשמואל נמי מסקינן ותימה אדרבה איפכא מסתברא למאן דאמר העראה זו נשיקה וחשיבה ביאה גבי שאר עריות היינו דאיצטריך קרא הכא למעוטי אלא למ"ד העראה זו הכנסת עטרה ולא חשיבה נשיקה גבי שאר עריות הכא מאי איצטריך למעוטה:

דומה

מהו דתימא נטמאה נטמאה שני פעמים. אמורים בפרשה ודרשינן ליה לקמן (דף כח:) אחד לבעל ואחד לבועל היכא דמיתסרא אבועל בהא סתירה משתעי קרא דנוהג בה דין סוטה אבל הא דאסורה כו': **קמ"ל.** דכי אתא קרא לגופיה אתא דהיכא דאינו קרוב לה נאסר עליה על ידי קינוי זה ולאו למעוטי קרובים אתא: **איש אמר רחמנא.** ושכב איש אותה: **שחוף.** שבשרו נשחף וכלה וייבש ואין בו כח. ובתורת כהנים בקללות שנינו דוגמתו יש לך אדם שהוא חולה ומוטל במטה אבל בשרו שמור עליו תלמוד לומר את השחפת מלמד שבשרו נשחף: **מקנין על ידו כו'.** כמו והוינן בה מקנין על ידו פשיטא: **ופוסל בתרומה פשיטא.** אם הוא אחד מן הפסולים המחללין את האשה כגון עובד כוכבים עבד חלל נתין וממזר דקיימא לן בקדושין וביבמות (א) דפסולין האשה בביאתן מובת כהן כי תהיה לאיש זר כיון שנבעלה למי שזר אצלה פסלה: **לא יחלל זרעו.** מדלא כתיב לא יחל דרשינן שני חילולין אחד לה ואחד לזרעה: **דאית ליה זרע מחלל.** את האשה בביאתו דלית ליה זרע לא יחלל: **קא משמע לן.** שמואל דפוסל. שמעינן ליה מהא דאמר מקנין על ידי שחוף: **ובת כהן כי תהיה לאיש זר וגו'.** ומיניה נפקא לן דפסולין פסלי לאשה בביאתן ומדאפקיה בלשון הויה נדרוש דאית ליה הויה מי שקידושין תופסין בה כגון ממזר נתין וחלל פסלי אבל עובד כוכבים ועבד הרי הן כבהמה וכיון דלית להו הויה לא נפסלו. עובד כוכבים אין לו קידושין בישראל דכתיב (ויקרא כ) איש אשר ינאף את אשת רעהו ותניא בסנהדרין (דף נב:) פרט לאשת (ב) אחרים אלמא לית להו אישות. עבד עם החמור כתיב ביה עם הדומה לחמור: **מי שיש לו אלמנות וגירושין בה.** הוא דכי אין לה זרע ממנו ושבה אל בית אביה מלחם אביה תאכל דלא פסלה בביאתו יצא עובד כוכבים ועבד שאין לו אלמנות וגירושין בה שלא תפסו לו בה קידושין ובשמת אין שם אלמנות עליה. וביבמות פריך אימא לקולא דמי שיש לו אלמנות וגירושין הוא דכי אית לה זרע לא תיכול אבל עובד כוכבים ועבד אפי' אית לה זרע מיניה תיכול והתם משני לה בהבא על יבמתו. ומיהו שמעינן [ליה מהא] דמקנין ע"י עובד כוכבים: **ואלא.** מי שאינו איש דמתני' למעוטי (ג) בהמה: **דאין זנות לבהמה.** אינה נעשית זונה בבעילת בהמה ואינה נאסרת על בעלה: **אתנן זונה.** נתן טלה באתננה: **מחיר כלב.** החליף כלב בטלה: **אתנן כלב.** שאם אדם אומר לזונה הילך טלה והבעלי לכלבי: **מחיר זונה.** היתה לו שפחה זונה והחליפה בטלה. ומדקאמר אתנן כלב מותר מכלל דלאו זנות הוא דאי זנות הוא הוה חייל עלה שם אתנן: **ואלא שכבת זרע למה לי.** כיון דאמרת מקנין ע"י שחוף: **לשקינא לה שלא כדרכה.** אל תסתרי עמו להבעל שלא כדרכה: **משכבי אשה כתיב.** הוקשו שני משכבותיה לכל דברים וכיון דנאסרת עליו אמאי לא הוי קינוי: **דרך אברים פריצותא בעלמא הוא.** שוכב עמה בקירוב בשר: **פריצותא מי קאסר רחמנא.** אשה על בעלה בהכי וכיון דלא מתסרא עליה בהכי פשיטא דלאו קינוי הוא: **בנשיקה.** משיק השמש באותו מקום: **היינו דאתא קרא למעוטיה.** דלא תימא העראה היא: **אלא למאן דאמר.** ביבמות (דף נה:) העראה האמורה בתורה שהיא כגמר ביאה בכל העריות כדכתיב (ויקרא כ) את מקורה הערה את שארו הערה זו נשיקה מאי איכא למימר היכי מלית למימר דאתא קרא למעוטה הלא כגמר ביאה היא לכל דבר חוץ משפחה חרופה: **בקפידא דבעל תליא.** דכתיב וקינא (במדבר ה) ובעל הא מזיין ליה דקפיד שהרי קינא לה על כך:

דומה

עין משפט
נר מצוה

לב א מיי' פ"א מהל' סוטה הלכה א סמג עשין נו טוש"ע אה"ע סי' קעח סעיף ג:
לג ב מיי' פ"א מהל' איסורי ביאה הלכה יא [ופ"ח מהל' תרומות הל' יא] סמג לאוין כ (טור אה"ע סימן כ):
לד ג מיי' פ"א מהל' סוטה הלכה א סמג עשין נו טוש"ע אה"ע סימן קעח סעיף ג:
לה ד ה מיי' פ"ח מהל' איסורי ביאה הלכה ג [ג] ופ"ו מהל' תרומות הלכה ז סמג לאוין רנו טוש"ע אה"ע סימן ו סעיף ח:
לו ו מיי' פ"א מהל' סוטה הלכה ו טוש"ע אה"ע סימן קעח סעיף ג:
לז ז מיי' פ"ח מהלכות איסורי ביאה הלכה א סמג לאוין קפא טוש"ע אה"ע סי' ו סעיף ח:
לח ח מיי' פ"ד מהל' איסורי מזבח הלכ' יח:
לט ט מיי' פ"ג מהל' סוטה הלכה כד:
מ י מיי' פ"א מהלכות איסורי ביאה הלכ' י סמג לאוין כ טוש"ע אה"ע סימן כ סעיף א בהג"ה:

◆

תוספות שאנץ

שחוף שבשרו נשחף וכלה ויבש ואין בו כח ובת"כ בקללות שנינו דוגמתו יש לך אדם שהוא חולה ומוטל במטה אבל בשרו שמור עליו ת"ל את השחפת מלמד שבשרו נשחף ל"ה. מקנין על ידו פשיטא הוי כמו והוינן בה מקנין על ידו [פשיטא]. ופוסל בתרומה אם הוא אחד מן הפסולין המחללין את האשה כגון עובד כוכבים ועבד וחלל ונתין וממזר דקיימא לן בקידושין וביבמות דפסלי: מקנין על ידי עובד כוכבים מכאן מביא ר"ת ראיה באשה שנשתמדה לעבודת כוכבים ונשאה עובד כוכבים ונתגיירו היא ובעלה ואומר ר"ת דאסורה ליה כשם שאסורה לבעל כך אסורה לבועל ויש ר"ל דאין אסורה ליה דרחמנא אפקריה לזרעי דעובד כוכבים דכתיב וזרמת סוסים זרמתם ומביאין ראיה מדאמרי' והא אסתר פרהסיא הואי ואמאי לא פריך אסתר ערוה היא אם איתא דעובד כוכבים עושה ערוה ופוסלה בביאתו אלא ש"מ מדלא כתיב הכי דאין עובד כוכבים עושה ערוה ואינו פוסל בביאתו ועוד מביאין ראיה מדפריך פ"ק דכתובות ולדרוש להו דאונס שרי משמע שאין עובד כוכבים פוסל בביאתו ומיהו אומר ר"ת דליתא דהא אמרי' הכא מקנין על ידי עובד כוכבים ואמרי' נמי כאשר אבדתי מבית אבי כך אבדתי ממך אלמא דעובד כוכבים פוסל בביאתו והא דפריך התם ולידרוש להו דאונס שרי התם משום דקרקע עולם היא ואינה עושה שום דבר ואז שרי והשתא ניחא ומיהא דלא פריך והא אסתר ערוה הואי משום דידע דלענין זה מהני מה שהיתה קרקע עולם אבל פריך והא פרהסיא הואי ולענין חלול השם אינו סבור דמהני ולכך מתרץ אהא נמי קרקע עולם היתה ואינה חייבת למסור עצמה והיכא דהויא קרקע עולם יעבור ואל יהרג וכן נמי לענין שפיכת דמים אם יאמרו לישראל נשליך אותך על תינוק זה או נהרוג אותך יעבור ואל יהרג דהוי כמו קרקע עולם דהם זורקין אותו על התינוק ואינו עושה שום דבר ומהאי טעמא ניחא הא דאמר ביבמות אין אונס בערוה לפי שאין קישוי אלא לדעת פי' אין אונס כלומר דיהרג ואל יעבור למה לי טעמא לפי שאין קישוי אלא לדעת בלא האי טעמא אין אונס דאמרי' בכל [התורה כולה] יעבור ואל יהרג חוץ מע"ז וג"ע וש"ד אלא לפי מה דפרישית ניחא דהיכא דהוי קרקע עולם שרי להכי איצטריך האי טעמא לפי שאין קישוי אלא לדעת ואסור: מנין לעובד כוכבים ועבד שבאו על כהנת ועל הישראלית שפסלוה. וא"ת מאי קבעי מנין והא אית ליה לר' יוחנן דעובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולד ממזר כדאמר בפרק עשרה יוחסין והשתא ממזר הוי מיפסל בביאתו מיבעיא דה"נ פריך תלמודא התם וצ"ל הא דידיה הא דרביה אי נמי אמוראי נינהו ואליבא דרבי יוחנן.

מסורת הש"ס

א) [לקמן כח.], ב) יבמות מה. ע"ש סח: קדושין עה:, ג) יבמות נט: תמורה ל., ד) שם: [וביבמות איתא ותנן ע"ש וצ"ע], ה) יבמות נה:, ו) ג"ז שם, ז) [בחקתי פרשה כ], ח) [ויקרא כו], ט) [דף עה:], י) [דף סח:], כ) [ויקרא כב], ל) [תיבה רש"ל], מ) [יבמות סח: קדושין עה:], נ) [כתלמית כב], ס) [קידושין סח.], ע) [ויקרא כב], פ) [דף סט.], צ) [צ"ל באלמנה לכ"ג יבמות דף סט.], ק) [תוספתא דבכורות פ"ה], ר) [דף סח:], ש) [ועי' היטב תוס' סנהדרין נב: ד"ה פרט לאשת אחרים ותוס' קדושין כא: ד"ה אשת], ת) [צ"ל המנוגע], א) [ועי' תוס' שלפנינו וכן בתוס' שם בתמורה איתא דאמרי רבנן].

◆

תורה אור השלם

1. וְעָבַר עָלָיו רוּחַ קִנְאָה וְקִנֵּא אֶת אִשְׁתּוֹ וְהִוא נִטְמָאָה אוֹ עָבַר עָלָיו רוּחַ קִנְאָה וְקִנֵּא אֶת אִשְׁתּוֹ וְהִיא לֹא נִטְמָאָה: במדבר ה יד
2. וְהִשְׁקָהּ אֶת הַמַּיִם וְהָיְתָה אִם נִטְמְאָה וַתִּמְעֹל מַעַל בְּאִישָׁהּ וּבָאוּ בָהּ הַמַּיִם הַמְאָרְרִים לְמָרִים וְצָבְתָה בִטְנָהּ וְנָפְלָה יְרֵכָהּ וְהָיְתָה הָאִשָּׁה לְאָלָה בְּקֶרֶב עַמָּהּ: במדבר ה כז
3. וְשָׁכַב אִישׁ אֹתָהּ שִׁכְבַת זֶרַע וְנֶעְלַם מֵעֵינֵי אִישָׁהּ וְנִסְתְּרָה וְהִיא נִטְמָאָה וְעֵד אֵין בָּהּ וְהִוא לֹא נִתְפָּשָׂה: במדבר ה יג
4. וְלֹא יְחַלֵּל זַרְעוֹ בְּעַמָּיו כִּי אֲנִי יְיָ מְקַדְּשׁוֹ: ויקרא כא טו
5. וּבַת כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר הִוא בִּתְרוּמַת הַקֳּדָשִׁים לֹא תֹאכֵל: ויקרא כב יב
6. וּבַת כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה וְזֶרַע אֵין לָהּ וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ כִּנְעוּרֶיהָ מִלֶּחֶם אָבִיהָ תֹּאכֵל וְכָל זָר לֹא יֹאכַל בּוֹ: ויקרא כב יג
7. לֹא תָבִיא אֶתְנַן זוֹנָה וּמְחִיר כֶּלֶב בֵּית יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְכָל נֶדֶר כִּי תוֹעֲבַת יְיָ אֱלֹהֶיךָ גַּם שְׁנֵיהֶם: דברים כג יט
8. וְאֶת זָכָר לֹא תִשְׁכַּב מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה תּוֹעֵבָה הִוא: ויקרא יח כב

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ופוסל וכו' וביבמות דפסלי האשה: (ב) ד"ה ובת כהן וכו' פרט לאשת [illegible]: (ג) ד"ה ואלא מי וכו' למעוטי מאי למעוטי בהמה:

◆

מוסף רש"י

מנין לעובד כוכבים ועבד כו' שפסלוה. כהנת מתרומת בית אביה, ולויה וישראלית כגון שנישאו לכהן וילדו לו בנים ובשמתו בעליהן היו אוכלות בתרומה בשביל בניהם, ואם בא עליה עכו"ם ועבד פסלה מתרומה וכ"ש מכהונה (יבמות מה.). מי שיש לו אלמנות וגירושין בה. שיש לו קדושין, הוא דאינו פוסלה בביאתו מלשוב (קדושין עה:) כגון ישראל, הוא דכי מת וזרע אין לה ושבה אל בית אביה וגו' (יבמות מה.). יצאו עובד כוכבים ועבד. שאין קדושין תופסין (שם). אתנן כלב. שאם אמר אדם לזונה הילך טלה זה והבעלי לכלבי (יבמות נט) או: הילך טלה זה ותלין כלבתך אצלי (תמורה ל.). ומחיר זונה. שהחליף טלה בזונה וקנאה לשפחה באותו טלה (שם. ובעי"ז יבמות שם.). ש"ז פרט לדבר אחר. בסוטה הנסתרה דנאסרת מספק כתיב ושכב איש אותה שכבת זרע (יבמות נה:). בנשיקה. אבר טשק במקום תשמיש (שם). אבל נשיקה ולא כלום היא. ולא מיתסרא לבעלה בהכי (שם).